

Ko so hrasli šumeli

ZGODOVINSKI ROMAN

"Vi najbrže se niste dolgo hlapec?" je vprašal čez nekaj časa Hermana.

"Se ne dolgo; a vi?"

Hlapec je zamahnil z roko: "Dvajset let! Deset let sem bil prišel semkaj iz Ljubeka... mi smo namreč Ljubekani..." je prevzetno pristavil, vihaje si brke. "V Novgorodu sem bil sedemkrat."

Vprašanje, zakaj dosihmal še ni postal mojster, je bilo Hermanu že skoraj na jeziku, toda tikrat se je izpod čelade njegovega sobesednika pokazala rejena višnjeva hruska, ki mu je bila za nos, in brez besedi, toda dovolj zgovorno odgovorila, zakaj ne...

"N-da, mi smo že kaj videli! Bil sem v desetih bitkah, nekoč sem odbijal napad do sto razbojnikov, petkrat sem se potapljal. Dosti sem doživel! Toda čas je, da greva dol!" se je hipoma domislil Karel, kakor da so ga bili spomini zanesli.

Napotila sta se po zidu nazaj. Pri enem izmed presledkov, ki so delili shrambe, se je hlapec ustavil: v veliki obednici enega izmed dortsov je gorela luč; skozi sljudo okna so se motno razločevale temne postave stoječih in sedečih ljudi.

"Steven ima sejo..." je rekel hlapec s tišjim glasom. "Blagu postavljajo cene. Ali si zaslužiš denarja tukaj?"

"Ali Rusi ne zasluži?" je vprašal Herman.

"Rusi so v naših rokah. Kakršne cene določi naš dvor za njihovo blago, po takih ga prodajajo. Saj se nimajo kam dejati s svojim blagom!"

Stopila sta na dvorišče in odšla vsak na svoje mesto.

"Pazite, kadar pridete spet na vrsto za na stražo — ne zamudite: kaznujejo. Tukaj je kaj strogo!" je rekel hlapec za Hermanom.

"Ne zamudim, hvala Vam!" Na puščobnem in temnem dvoru je spet zavladala tišina.

Na posvet so se zbrali mojstri vseh dortsov. Velika soba, obita s hrastovimi deskami, z visokim zakajenim stropom je bila polna ljudi. S kljuk, privitih v bruna, so na verigah visele tri z oljem nalite železne svetilke, podobne trioglatim skledam s pokrovi; iz njih sredine so štrleli stenji; stekel v teh časih ni bilo in dim se je v kolebajočih vijugah vil nad žoltimi plameni svetilk, ki so osvetljevale dolgo hrastovo mizo. Krog nje so na lesenih naslanjačih z usnjenimi blazinami za trebušastimi glinastimi vrči s pivom sedeli in se na razne načine zverali in pogovarjali mojstri.

Alderman, nevisok, toda krepak in zastaven prileten mož z že sivečimi, na kratko ostriženimi lasmi in popolnoma obrtim obrazom je sedel na enem koncu mize v naslanjaču s posebno vi-

sokim naslanjalom; na njegovi desni in levi sta sedela po dva ratmana in dva aldermana sv. Petra.

Med aldermani je bil pisar, visok, suščen človek; pred njim je razen vrča s pivom stal meden tintnik in ležal list pergamenta ter nekoliko obrežanih gospih peres.

Alderman je z lesenim kladivcem potolkel po mizi in v sobi je nastala tišina; vsi obrazi, povečini obrti, so se obrnili v njegovo stran.

"Gospoda..." je začel z nekoliko zateglim glasom alderman, "pregledovanje, razpostavljanje in ocenjevanje blaga je skoraj končano in pojutrišnjem po naši začetni dvor. Med nami so novinci, ki so prvič prišli sem radi trgovine; potemtakem se mi vidi potrebno, da se enkrat naglasim glavna pravila dvora: Nihče ne more Rusom, pa če gre samo za vinar, popustiti od cene; tudi ne more stopiti z njimi v trgovsko zvezo in dajati blago na upanje. Od Rusov se mora jemati samo zlato in srebro, njim pa se daje v zameno samo blago. To je glavna točka in prosim, da se pomni. Dalje: Dokler ne določimo cen mi, se rusko blago ne sme kupovati; vse kupi potem dvor po ceni, po kateri hočemo plačati mi; drugih kupcev razen nas nimajo."

"V prošlem letu smo jih za kožuvinno spretno nasukali!" je s krohoto oznanil eden izmed mojstrov, hrupno postavljaje svoj vrč na mizo, "pripeljali so mnogo kož, a mi jih nismo jemali! Šle so za polovično ceno; zamenjali so jih za platno!"

"Da ne pozabim: o platno..." je zopet povzel alderman in njegovo lice, kakor bi bilo izsekano iz rjavega kamna, je dobilo skrben izraz. "Sedaj pripeljano platno je jako slabo... toli slabo, da ne vem, če se ga bo mogoče znebiti."

"E, kaj!" se je oglašil nekdo, "še slabše gnileje je šlo!"

"Rusom voziti dobro blago je greh!" je poučno spregovoril suh mojster, Hermanov stric, docela podoben ostronosemu, na drog nataknenemu vrču.

"Da, toda sedaj se ne smejo preveč dražiti!" je odgovoril alderman. "Pomniti moramo, da stoji naš dvor na sodu smodnika in da je bolje, da se ne hodi s prižgano lunto blizu. To govorim radi tega, ker je mogoče, da bo treba platno prodati ceneje, nego ga je steven ocenil."

Na oddaljenem koncu mize, kjer so sedeli lastniki tega blaga, se je začelo mrmranje. Alderman je prislulnil vzdikom, ki so prihajali od tam, in dvignil roko. Vsi so umolkli.

"Gospodje mojstri!" je spregovoril strogo. "O pravičnosti sodim lahko samo jaz in prosim, da ne delate praznih opazk. Mislim, da če dvor prodaja tako platno ne desetkrat, temveč samo petkrat dražje, nego bi ga prodal v Nemčiji, tedaj je to za lastnike platna popolnoma dovolj! Posvetovanje je končano!" je pristavil, vstajaje z mesta.

Tudi ostali so začeli drug za drugim vstajati. Govorjenje je postalo splošno. Bližnja otvoritev trga in upanje na dober dobiček sta oživila vse. Bila je že pozna noč, ko so poslednji mojstri izpili svoje pivo in se razšli po svojih dortsih.

Svetilke v dvorani so ugasnile; molčanje je napolnilo nemški dvor, ki ga je srebrila luna s svojim svitom.

Drugo Postopje
Jutro je vstalo černo: s ta-

labske strani je pihal veter in, kakor vedno, nesel s sabo težke modrosive oblake.

Tudi Velikaja je potemnela in srdito bila in metala valove na kamenite bregove, podobne podrtim, a še vedno strmim zidovom, sestoječim iz apnenčevih plošč.

Ne glede na rano jutro se je pod strmino, na kateri so se stikali zidovi Detinca in Krom, na ozkem obrežnem pasu in na pologu od vrat gnetlo pisanega naroda.

Zlasti hrupno je bilo pri mostu na čolnih, kjer se je sredi množice, oblečene v svetle, raznobarvne "mjeteli" in tu pa tam v črne "opašni" z odvihljivimi rdečimi ovratniki, v zelene ali črne hlače, zatlačene v rdeče škornje, in v šapke, s krznom obrobene, razposedla po pesku in po obrežnih kamnih družba glumačev; ona se je ostro odražala z docela posebnim, moskovskim krojem svojih kaftanov in "enoredek."

Med glumači so bili videti tudi medvedi; velikanski kosmatin je stal na zadnjih nogah in težavno plesal, privzdigovaje zdaj drugo šapo. Plečat in črno-črni, raztrgano enoredko, ga je potezal za verigo in govoril pri tem smešne stvari, da se je vsa tolpa naokoli krohotala.

Zraven glumačev so ležale torbe iz brezovega lubja in "godbene" priprave: gusli, nakre, odmere in sopeli.

Smeš, govorjenje in prepis so se razlegali daleč na dreko.

"Odkod vas nese Bog?" se je obrnil prileten in zastaven Pskovič v črni opašni do enega glumačev.

Rusobradi glumač je ležal na trebuhu in podpiral svoj izpiti obraz s pestmi. Obrnil je vodene, nesramne oči v vprašajočega.

"Iz Izberska!" je siknil skozi

zobe, ogledavši si sobesednika. S sejmaj, ka-li? Ste dosti na grabili po poti?"

"Mi ne grabimo!" je mirno odgovoril glumač, odvrčaje se od sobesednika, na čigar prsih se je rumenila zlata veričica; "grabijo drugi, ki hodijo v zlatih verižicah, mi pa plešemo in poje-mo!"

Postarni Pskovič je zmajal z glavo in se odpravil dalje k prevoznemu brodu. "Moskva nesramna!" je rekel odhajaje. Za njim se je razlegal smeh.

"Po zobeh dobil!" je zakričal neki glas za njim, toda Pskovič se je, ne da bi se obrnil, skril v množici.

Do črnobračega glumača sta se prerivala v tem času dva človeka. Sprejaj, brezobzirno vsake sebi pehaje vse naproti idoč, je korakal dolgin z mračnim obrazom, poraslim prav do oči s temnordečo brado: sive baruše so se srebrile povsod v njej. Njegove vnate, nekoliko izbuljene oči so pričale o posebnem nagljenju svojega lastnika do žitnega žganja. Zunanost dolgina je bila toli nenavadna, da je takoj obrnila splošno pozornost nanj in vzbujala sprva neverjetnost, za tem pa neprostovoljen smeh. Njegovo telo je obdajala temna, s sivim domačim platnom zakrpana halja; na glavi se mu je, pokrivače bujne lase, ki so se v gostem valu usipali na pleča, dvigala koničasta rumena čepica s kraguljčki; na pasu iz vrvi je dolginu visel tamburin, za hrbtom je visela torba, pletena iz lubja; v rokah je držal ogromno gorjačo, spuščeno z debelim koncem nizdol, in se je opiral nanjo kakor na palico. Vstrie njega se je zibal, sezajoč mu z glavo komaj do prsi, plečat čokatec v čevlji iz ličja in v pisanih glumaških capah.

"Fedja?" je zabučal v nizki oktavi dolgin, prišedši tik do črnobračca, "pozdravljen!"

"Pozdravljen tudi ti, Djakon!" je rekel medvedar, si pogladil narazen svoje zmršene brke in trikrat sočno cmoknil tovariša.

"Ali bi šel tudi ti z nami, Fedja?" je rekel čokatec, ko se je bil tudi on razpoljubil z medvedarjem.

"Tako je, tako," je odgovoril črni, "tudi jaz bi šel, toda tega le mi je žal zapustiti!" je pokazal z glavo na medveda, ki je sedel kakor človek in ni odvrnil svojih malih svinjskih oči od njega.

"Moj Mihajlo je silno pameten!"

"Pameten je, to je res!" je soglašal čokatec.

"Ali boš dolgo tu na trgu?" je vprašal Djakon.

Fedor je zablskal z belimi zobmi in se nasmehnil. "Tukaj ne smem dolgo ostati!" je rekel in znižal glas: "Imam neke račune s posadnikom."

"Kam pa torej sedaj?"

"V Jurjev se pretolčem, Nemce pokratkočasim, od tam v Novgorod..."

Prijatelji so pomolčali.

"Bodi zdrav, če je tako!"

"Bog vam daj plena!" je rekel medvedar. "Morda se vidi va spet, ščenek, in tudi midva, Djakon, ne?"

"Vsi bomo v enem kraju!" je

kakor izpod zemlje zabučal poslednji.

V tem je vzel nekaj iz svoje torbe in krmil medveda; ta se je stegnil k njemu in pohlepno cmokal s spodnjo, rilku podobno šobo.

(Dalje prihodnjič.)

Ker je zdaj v vojnem času težko dobiti usnje, so se Nizozemci vrnili zopet k starim lesenim cokoljam. Ta delavnica je, kot je videti, precej obložena z naročili.

CHRISTMAS SEALS

Help to Protect Your Home from Tuberculosis

Angleška kraljica Elizabeta, ki govori potom radia angleškemu žensstvu. Kraljica prosi ženstvo, da pogumno prenaša vojne nepravilike.

NAROČITE SI

DNEVNIK

AMERIŠKO DOMOVINO

NAJVEČJI

SLOVENSKI

DNEVNIK

NAROČAJTE

TISKOVINE PRI

AMERIŠKI DOMOVINI

AUGUST KOLLANDER

6419 St. Clair Ave.

v Slovenskem Narodnem Domu

PRODAJA parobrodne listke za vse prekomorske parnike;

POSILJA denar v staro domovino točno, po dnevnih cenah;

OPRAVLJA notarske posle.

Kollander ima v zalogi tudi jugoslovanske znamke.

Prijatelj's Pharmacy

SLOVENSKA LEKARNA

Vogal St. Clair Ave. in E. 68th

ENdicott 9571

Pripeljemo na dom.

HRANILNE VLOGE

TEKOČE OBRESTI PO 3%

ST. CLAIR SAVINGS & LOAN CO.

6235 ST. CLAIR AVENUE

Ohranite ta kupon, je vreden 25¢

Ta kupon in 75c je za vstopnico dvem osebam na petkovo zabavo v dvorani cerkve sv. Vida, točno ob pol devetih zvečer.

Ohranite ta kupon, je vreden 25¢